

Spis treści

Wykaz skrótów	11
O Autorach	12
Wstęp	13
1. Środki trwałe	15
1.1. Środki trwałe w świetle ustawy o rachunkowości.....	15
1.1.1. Środki trwałe jako składnik aktywów spółki – definicje	15
1.1.2. Ustalanie wartości początkowej środków trwałych	19
1.1.3. Określenie długości okresu amortyzacji i stawek, moment rozpoczęcia amortyzacji – założenia	31
1.1.4. Remont a ulepszenie środków trwałych	36
1.1.5. Wycofanie środków trwałych z używania – ujęcie w księgach	40
1.1.6. Środki trwałe i operacje związane z nimi w sprawozdaniu finansowym	42
1.1.7. Aktualizacja wyceny środków trwałych	43
1.2. Środki trwałe w świetle Międzynarodowych Standardów Rachunkowości	46
1.2.1. Środki trwałe – klasyfikacja i ujęcie w księgach – zagadnienia ogólne.....	46
1.2.2. Okresy przewidywanej ekonomicznej użyteczności a stawki i metody amortyzacji	49
1.2.3. Rachunkowość komponentów w świetle MSR	51
1.2.4. Uwzględnienie wartości godziwej środków trwałych – okoliczności ujęcia w księgach	52
1.2.5. Utrata wartości środków trwałych	54
1.3. Środki trwałe w świetle przepisów podatkowych	56
1.3.1. Wartość początkowa środków trwałych zgodnie z ustawą o podatku dochodowym od osób prawnych	58
1.3.2. Określenie stawek amortyzacji na potrzeby podatku dochodowego.....	61
1.3.3. Nakłady na zaniechane inwestycje a koszty uzyskania przychodów	69
1.3.4. Przyczyny i skutki rozbieżności pomiędzy ewidencją bilansową i podatkową środków trwałych	77
1.4. Przykłady	78
2. Wartości niematerialne i prawne	97
2.1. Wartości niematerialne i prawne w ustawie o rachunkowości	97
2.1.1. Koszty zakończonych prac rozwojowych	97
2.1.2. Wartość firmy	98
2.1.3. Prawa majątkowe	99
2.2. Rozwiązania podatkowe dla wartości niematerialnych i prawnych	101
2.2.1. Koszty zakończonych prac rozwojowych	101
2.2.2. Wartość firmy	102
2.2.3. Inne wartości niematerialne i prawne	103
2.3. Wartości niematerialne w myśl Międzynarodowych Standardów Rachunkowości	107
2.3.1. Koszty prac badawczych i rozwojowych	107
2.3.2. Wartość firmy	108
2.3.3. Wartości niematerialne – ujęcie i wycena	110
2.4. Przykłady	116
3. Leasing	131
3.1. Leasing a ustawa o rachunkowości	132
3.1.1. Klasyfikacja leasingu w świetle polskiego prawa bilansowego	132
3.1.2. Ewidencja leasingu operacyjnego u korzystającego	136
3.1.3. Ewidencja leasingu operacyjnego u finansującego	138
3.1.4. Ewidencja leasingu finansowego u korzystającego	140

3.1.5. Ewidencja leasingu finansowego u finansującego	144
3.1.6. Leasing zwrotny	146
3.2. Leasing a Międzynarodowe Standardy Rachunkowości	147
3.2.1. Klasyfikacja leasingu w świetle MSR	147
3.2.2. Ewidencja leasingu finansowego u korzystającego	148
3.2.3. Ewidencja leasingu finansowego u finansującego	149
3.2.4. Ewidencja leasingu operacyjnego u korzystającego	149
3.2.5. Ewidencja leasingu operacyjnego u finansującego	150
3.2.6. Leasing zwrotny	150
3.3. Leasing w świetle podatku dochodowego od osób prawnych oraz podatku dochodowego od osób fizycznych	152
3.3.1. Kwalifikacja umowy leasingu	152
3.3.2. Leasing operacyjny w świetle ustaw o podatku dochodowym	152
3.3.3. Leasing finansowy w świetle ustaw o podatku dochodowym	157
3.4. Przykłady	158
4. Inwestycje	179
4.1. Definicje i zakres inwestycji	179
4.2. Inwestycje w nieruchomości oraz wartości niematerialne i prawne – ustawa o rachunkowości	181
4.3. Inwestycje w nieruchomości w świetle Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej	182
4.4. Aspekt podatkowy nieruchomości inwestycyjnych	184
4.5. Aktywa finansowe – ustawa o rachunkowości	184
4.6. Aktywa finansowe a Międzynarodowe Standardy Rachunkowości	187
4.7. Aktywa finansowe a podatek dochodowy od osób prawnych	187
4.8. Inne inwestycje	188
4.9. Przekwalifikowanie inwestycji	188
4.10. Przykłady	189
5. Instrumenty finansowe	209
5.1. Definicja i rodzaje instrumentów finansowych	209
5.2. Wycena instrumentu finansowego na dzień nabycia	211
5.3. Klasyfikacja instrumentów finansowych	211
5.4. Wycena instrumentów finansowych na dzień bilansowy	214
5.5. Przekwalifikowanie instrumentów finansowych	219
5.6. Wyłączenie instrumentu finansowego z ksiąg rachunkowych	221
5.7. Wbudowane instrumenty pochodne	222
5.8. Odpisy aktualizujące aktywa finansowe	226
5.9. Instrumenty finansowe w Międzynarodowych Standardach Rachunkowości	228
5.10. Rachunkowość zabezpieczeń	234
5.11. Przykłady	238
6. Materiały i towary	259
6.1. Istota i klasyfikacja zapasów	259
6.1.1. Definicja według ustawy o rachunkowości	259
6.1.2. Definicja według MSR	259
6.2. Obrót materiałowy	260
6.2.1. Pojęcie oraz klasyfikacja materiałów	260
6.2.2. Wycena materiałów według przepisów ustawy o rachunkowości	264
6.2.3. Wycena materiałów według MSR 2	268
6.2.4. Aktualizacja wyceny zapasów według przepisów ustawy o rachunkowości	269
6.2.5. Aktualizacja wyceny zapasów według MSR 2	270

6.2.6. Skutki podatkowe tworzenia i rozwiązywania odpisów aktualizujących wartość materiałów	271
6.3. Obrót towarowy.....	271
6.3.1. Pojęcie towarów	271
6.3.2. Towary w obrocie hurtowym i detalicznym oraz ich wycena	273
6.3.3. Wycena towarów według przepisów ustawy o rachunkowości	275
6.3.4. Wycena towarów według MSR.....	276
6.3.5. Aktualizacja wyceny towarów według ustawy o rachunkowości	276
6.3.6. Aktualizacja wyceny towarów według MSR 2.....	277
6.3.7. Skutki podatkowe tworzenia i rozwiązywania odpisów aktualizujących wartość towarów	277
6.4. Skutki podatkowe kradzieży towarów handlowych	278
6.4.1. Ustawa o podatku dochodowym od osób prawnych	278
6.4.2. Ustawa o podatku od towarów i usług.....	279
6.5. Skonta, bonusy, rabaty i premie pieniężne związane z zakupem	280
6.5.1. Premie pieniężne w ujęciu ustawy o VAT	283
6.6. Przykłady.....	284
7. Rozliczanie różnic inwentaryzacyjnych	309
7.1. Inwentaryzacja	309
7.2. Rozliczanie różnic inwentaryzacyjnych.....	311
7.3. Rozliczanie różnic inwentaryzacyjnych w świetle przepisów podatkowych	314
7.3.1. Ustawa o podatku dochodowym od osób prawnych	314
7.3.2. Ustawa o podatku od towarów i usług (VAT).....	316
7.4. Przykłady.....	318
8. Koszt wytworzenia produktów	323
8.1. Definicja kosztu wytworzenia w świetle ustawy o rachunkowości	324
8.2. Poziom zdolności produkcyjnych	327
8.3. Ustalanie kosztów niewykorzystanych zdolności produkcyjnych.....	328
8.3.1. Wycena zapasów w czasach kryzysu gospodarczego	330
8.4. Uproszczenia według przepisów ustawy o rachunkowości	331
8.5. Odpisy aktualizujące produkty	332
8.6. Koszt wytworzenia w MSR 2 „Zapasy”	332
8.7. Uproszczenia stosowane w MSR 2	334
8.8. Koszt wytworzenia a przepisy podatkowe	335
8.9. Koszt wytworzenia w praktyce	337
8.10. Przykłady	338
9. Należności i zobowiązania.....	349
9.1. Rozrachunki w świetle ustawy o rachunkowości	349
9.1.1. Definicje i podział rozrachunków	349
9.1.2. Inwentaryzacja rozrachunków	352
9.1.3. Wycena rozrachunków	353
9.1.4. Odpisy aktualizujące należności	355
9.1.5. Formy regulowania wzajemnych rozrachunków.....	356
9.2. Rozrachunki w Międzynarodowych Standardach Rachunkowości	359
9.2.1. Definicje i ujęcie rozrachunków w MSR.....	359
9.2.2. Zobowiązania warunkowe.....	363
9.2.3. Wycena rozrachunków według MSR	365
9.3. Rozrachunki a ustawa o podatku dochodowym od osób prawnych	367
9.4. Przykłady	376

10. Kapitały	387
10.1. Spółka akcyjna	388
10.1.1. Kapitał podstawowy spółki akcyjnej	388
10.1.2. Kapitał zapasowy spółki akcyjnej	396
10.1.3. Kapitał rezerwowy spółki akcyjnej	397
10.2. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	397
10.2.1. Kapitał podstawowy w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością	397
10.2.2. Kapitał zapasowy spółki z o.o.	401
10.2.3. Kapitał rezerwowy spółki z o.o.	403
10.3. Kapitały własne spółek kapitałowych w świetle ustawy o rachunkowości	403
10.4. Kapitał z aktualizacji wyceny	405
10.5. Kapitały własne spółek kapitałowych według Międzynarodowych Standardów Rachunkowości	406
10.6. Wybrane zagadnienia w aspekcie podatkowym	407
10.6.1. Wypłata i opodatkowanie dywidendy	408
10.6.2. Podwyższenie kapitału zakładowego w formie nieaportowej	409
10.6.3. Podwyższenie kapitału zakładowego w formie aportowej	410
10.6.4. Podatek od czynności cywilnoprawnych	411
10.6.5. Wydatki związane z podniesieniem kapitału zakładowego	412
10.7. Przykłady	413
11. Rozliczenia międzyokresowe kosztów i rezerwy	421
11.1. Rozliczenia międzyokresowe kosztów	421
11.1.1. Rozliczenia międzyokresowe kosztów w świetle uregulowań ustawy o rachunkowości	422
11.1.2. Rozliczenia międzyokresowe kosztów w świetle uregulowań MSR	427
11.1.3. Bienne oraz czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów na gruncie podatkowym	429
11.2. Rozliczenia międzyokresowe przychodów	431
11.2.1. Rozliczenia międzyokresowe przychodów w świetle uregulowań ustawy o rachunkowości	431
11.2.2. Rozliczenia międzyokresowe przychodów a MSR	433
11.2.3. Rozliczenia międzyokresowe przychodów na gruncie podatkowym	434
11.3. Rezerwy na zobowiązania	435
11.3.1. Rezerwy w świetle uregulowań ustawy o rachunkowości	435
11.3.2. Rezerwy na zobowiązania a uregulowania Międzynarodowych Standardów Rachunkowości	438
11.3.3. Rezerwy w świetle przepisów podatkowych	442
11.4. Rezerwy oraz bienne rozliczenia międzyokresowe kosztów w świetle Krajowego Standardu Rachunkowości	442
11.5. Przykłady	444
12. Podatek odroczony	457
12.1. Wartość księgowa i podatkowa aktywów i pasywów	459
12.1.1. Wartość podatkowa aktywów	459
12.1.2. Wartość podatkowa pasywów	461
12.2. Różnice przejściowe	463
12.2.1. Ogólna charakterystyka różnic między wynikiem finansowym brutto a podstawą opodatkowania	463
12.2.2. Dodatnie i ujemne różnice przejściowe	464
12.2.3. Identyfikacja różnic przejściowych w aktywach i pasywach	466
12.2.4. Typowe przyczyny powstawania różnic przejściowych	467
12.3. Aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	470

12.3.1. Zasady ustalania aktywów i tworzenia rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego	470
12.3.2. Wycena aktywów i rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego.....	471
12.4. Ujmowanie odroczonego podatku dochodowego	476
12.5. Prezentacja i ujawnianie informacji o odroczonym podatku dochodowym w sprawozdaniu finansowym.....	479
12.6. Etapy ustalania odroczonego podatku dochodowego	482
12.7. Synteza podobieństw i różnic między ustawą o rachunkowości i KSR 2 a MSR 12 ...	483
12.8. Projekt standardu „Podatek odroczony: realizacja aktywów” – proponowane zmiany w MSR 12	484
12.9. Przykłady	485
13. Przychody	501
13.1. Przychody ze sprzedaży w świetle ustawy o rachunkowości.....	501
13.1.1. Definicje	501
13.1.2. Zasada memoriału oraz zasada współmierności przychodów i kosztów....	502
13.1.3. Zdarzenia gospodarcze korygujące wartość przychodów ze sprzedaży.....	504
13.1.4. Zaliczki na poczet przyszłych dostaw a przychody ze sprzedaży	513
13.1.5. Przychody ze sprzedaży w sprawozdaniu finansowym	514
13.2. Przychody ze sprzedaży w świetle Międzynarodowych Standardów Rachunkowości	516
13.2.1. Ogólne pojęcia.....	516
13.2.2. Odroczony termin płatności jako podstawa do dyskontowania przychodów	518
13.2.3. Warunki rozpoznania przychodów w świetle MSR.....	519
13.3. Istotne zagadnienia podatkowe.....	524
13.3.1. Przychody ze sprzedaży w świetle ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych	524
13.3.2. „Przychody ze sprzedaży” w świetle ustawy o podatku od towarów i usług.....	525
13.3.3. Przychody ze sprzedaży wyrażone w walutach obcych.....	529
13.4. Szczególne formy przychodów ze sprzedaży	530
13.4.1. Sprzedaż komisowa	530
13.4.2. Sprzedaż ratalna.....	532
13.4.3. Sprzedaż na próbę.....	533
13.5. Przykłady	535
14. Wynagrodzenia	549
14.1. Wynagrodzenia według regulacji krajowych	549
14.1.1. Ogólna charakterystyka wynagrodzeń	549
14.1.2. Kategorie wynagrodzeń.....	553
14.1.3. Narzuty na wynagrodzenia – umowy o pracę.....	555
14.1.4. Narzuty na wynagrodzenia – inne umowy cywilnoprawne	557
14.2. Wynagrodzenia według Międzynarodowych Standardów Rachunkowości	559
14.2.1. Definicja i kategorie świadczeń pracowniczych według MSR 19	559
14.2.2. Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	560
14.2.3. Świadczenia po okresie zatrudnienia.....	561
14.2.4. Inne długoterminowe świadczenia pracownicze.....	566
14.2.5. Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	566
14.3. Wynagrodzenia według przepisów podatkowych.....	568
14.3.1. Podatkowe ujęcie wynagrodzeń przez pracodawcę.....	568
14.3.2. Kalkulacja podstawy opodatkowania wynagrodzeń osób fizycznych	571
14.4. Przykłady	572
15. Różnice kursowe.....	577
15.1. Różnice kursowe a uregulowania ustawy o rachunkowości	578
15.1.1. Wycena	578

15.1.2. Wycena rozchodu środków pieniężnych	579
15.1.3. Kompensata należności i zobowiązań	580
15.1.4. Prezentacja różnic kursowych	580
15.1.5. Wpływ różnic kursowych na wysokość odroczonego podatku dochodowego	581
15.2. Różnice kursowe w świetle postanowień Międzynarodowych Standardów Rachunkowości	582
15.2.1. Waluta funkcjonalna	582
15.2.2. Waluta prezentacji	584
15.3. Różnice kursowe na gruncie podatkowym	585
15.3.1. Ustawa o podatku dochodowym od osób prawnych	585
15.3.2. Ustawa o podatku od towarów i usług	593
15.4. Przykłady	594
16. Kontrakty długoterminowe	605
16.1. Kontrakty długoterminowe w polskich przepisach bilansowych	605
16.1.1. Specyfika kontraktów długoterminowych i konieczność ich zindywidualizowanego traktowania	605
16.1.2. Ogólne pojęcia i kategorie związane z ujęciem kontraktów długoterminowych w księgach rachunkowych	606
16.1.3. Informacje ujawniane w sprawozdaniu finansowym	621
16.2. Kontrakty długoterminowe według Międzynarodowych Standardów Rachunkowości	624
16.2.1. Koszty kontraktów długoterminowych (MSR)	628
16.2.2. Przychody w kontraktach długoterminowych (MSR)	629
16.2.3. Informacje ujawniane w sprawozdaniu finansowym	631
16.3. Aspekty podatkowe kontraktów długoterminowych	632
16.3.1. Przychody i koszty z wyceny kontraktów w świetle ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych	632
16.3.2. Wpływ wyceny kontraktów długoterminowych na podatek odroczone	635
16.4. Przykłady	637
17. Połączenia spółek	655
17.1. Połączenia spółek – regulacje prawne zawarte w Kodeksie spółek handlowych – zarys ogólny	655
17.2. Połączenia spółek w świetle ustawy o rachunkowości	658
17.2.1. Metoda łączenia udziałów	659
17.2.2. Metoda nabycia	665
17.3. Połączenia spółek – uregulowania Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej	673
17.3.1. Zakres stosowania MSSF 3 – pojęcia i definicje	673
17.3.2. Księgi rachunkowe i sprawozdania finansowe spółek połączonych metodą nabycia według MSSF 3	682
17.4. Połączenia jednostek w świetle przepisów o podatku dochodowym od osób prawnych	684
17.4.1. Połączenia spółek w przepisach podatkowych – zakres regulacji	684
17.4.2. Rozliczenie dochodów spółki przejmowanej i przejmującej	685
17.4.3. Wartość godziwa ustalana w metodzie nabycia a ustawa o podatku dochodowym od osób prawnych	687
17.4.4. Wartość firmy ustalana w metodzie nabycia a ustawa o podatku dochodowym od osób prawnych	688
17.4.5. Połączenia jednostek w aspekcie odroczonego podatku dochodowego	688
17.5. Przykłady	691

18. Przekształcenie sprawozdania finansowego na zgodne z MSSF	705
18.1. Kiedy możemy, a kiedy musimy stosować MSSF	705
18.2. Jak przygotować się do wprowadzenia MSSF w jednostce	706
18.2.1. Dzień przejścia na MSSF	707
18.2.2. Identyfikacja różnic	708
18.2.3. Wycena różnic	714
18.2.4. Wzór sprawozdania finansowego według MSSF	715
18.2.5. Wprowadzenie niezbędnych korekt	717
18.3. Przykłady	719
19. Utrata wartości aktywów	785
19.1. Utrata wartości aktywów – w świetle ustawy o rachunkowości i KSR 4	785
19.1.2. Test na utratę wartości w świetle KSR 4	785
19.1.3. Wartość handlowa a wartość użytkowa aktywów	789
19.1.4. Ustalanie odpisu aktualizującego wartość pojedynczych składników aktywów	794
19.1.5. Ustalanie odpisu aktualizującego wartość grupowych składników aktywów	804
19.1.6. Zmiany dokonanych odpisów aktualizujących	807
19.1.7. Test na utratę wartości firmy	809
19.2. Utrata wartości aktywów – uregulowania zawarte w MSR 36 „Utrata wartości aktywów”	811
19.2.1. Zakres uregulowań zawarty w MSR 36	811
19.2.2. Główne obszary różnic pomiędzy MSR 36 a KSR 4	811
19.3. Utrata wartości aktywów a ustawa o podatku dochodowym od osób prawnych	814
19.4. Przykłady	814
Wykaz przykładów	837
Wykaz tabel	840
Wykaz schematów	842